

Науковий реферат статті Котиш О. М.
"Теоретичні аспекти визначення сутності поняття
"зовнішньоекономічна операція""

У сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки одним з головних факторів її зростання є ефективне здійснення зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД), яка відіграє значну роль як у підвищенні рівня життя громадян України, так і в зміцненні її позицій на світовому ринку. Забезпечення ефективності здійснення ЗЕД можливе тільки за умови розробки раціональної поетапної схеми здійснення зовнішньоекономічної операції (далі – ЗЕО).

Різні науковці вирішують питання теоретичного характеру, а саме: обґрунтовують доцільність організації ЗЕД, її види та форми, але проблеми визначення поняття "зовнішньоекономічна операція" та підходи до формування послідовної схеми її здійснення залишаються невирішеними.

Ураховуючи зазначене, метою даної роботи є уточнення економічної категорії "зовнішньоекономічна операція" та розробка поетапної схеми здійснення ЗЕО, що в сучасних умовах має практичне значення.

Відповідно до поставленої мети в даному дослідженні вирішено такі завдання: 1) проаналізовано теоретичні підходи до визначення поняття "зовнішньоекономічна операція"; 2) вивчено існуючі підходи до розробки послідовної схеми здійснення ЗЕО; 3) вдосконалено схему здійснення ЗЕО з урахуванням переваг та недоліків досліджених підходів.

На основі виявлених переваг та недоліків проаналізованих теоретичних підходів було запропоновано авторське бачення поняття "зовнішньоекономічна операція", яка становить цілеспрямований процес взаємодії між суб'єктами ЗЕД України та іноземним контрагентом щодо встановлення, зміни і припинення правових, економічних, соціальних та інших відносин між ними як на території України, так і за її межами, який викликає зміни у структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства.

Автором було розроблено поетапну схему здійснення ЗЕО, у якій враховано головний чинник, що визначає послідовність ЗЕО, тобто чи підприємство вперше виходить на конкретний зовнішній ринок, чи операція є багаторазовою.

На основі запропонованої поетапної схеми було розроблено алгоритм здійснення зовнішньоекономічної операції у процесі першого виходу на зовнішній ринок.

Таким чином, проведене дослідження дозволило уточнити поняття зовнішньоекономічної операції, що має практичне значення для суб'єктів ЗЕД України. На основі даного підходу до розуміння такої економічної категорії було розроблено й запропоновано поетапну схему здійснення ЗЕО та алгоритм її виконання, що дало змогу конкретизувати етапи ЗЕО, її функції та визначити відповідальних за їх здійснення, що дозволить оптимізувати й підвищити ефективність ЗЕД підприємства.

Література: 1. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України № 959-XII від 16.04.1991 р. // *Голос України*. – 1991. – 12 червня. 2. Гражданский кодекс Украины № 43519-IV от 16.01.2003 г. // *Голос України*. – 2003. – № 43. – 12 березня. 3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. // *Голос України*. – 2003. – 12 березня. 4. Про затвердження Положення про порядок застосування до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності спеціальних санкцій, передбачених статтею 37 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" : Наказ Міністерства економіки України від 05.10.1999 р. № 19// *Офіційний вісник України*. – 2000. – 26 березня. 5. Внешнеэкономическая деятельность в глобальной экономике / В. К. Бурлачков, Н. А. Соколов, А. Е. Маркова и др. – М. : Изд. дом "АТИСО", 2009. – 639 с. 6. Корнева С. В. Основы внешнеэкономической деятельности / С. В. Корнева, Д. А. Ларин. – М. : Изд. "Инфра-М", 2002. – 286 с. 7. Воловик Л. А. Основы внешнеэкономической деятельности : учеб. пособ. / Л. А. Воловик. – Калининград : КГУ, 2003. – 256 с. 8. Макогон Ю. В. Организация и техника внешнеторговых операций : учеб. пособие для студентов специальности "Международная экономика" / Ю. В. Макогон, Н. В. Фомичева. – Донецк : ДонНУ, 2001. – 160 с. 9. Диденко Н. И. Основы внешнеэкономической деятельности в РФ / Н. И. Диденко. – СПб. : Изд. "Питер", 2004. – 560 с. 10. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. / М. І. Дідківський. – К. : Знання, 2006. – 462 с. 11. Піддубна Л. І. Експортний потенціал машинобудівного комплексу Харківської області України в контексті викликів глобальної конкуренції / Л. І. Піддубна // *Економіка розвитку*. – 2012. – № 3 (63). – С. 79–85. 12. Чугаєнко Ю. Економічна дипломатія в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю держави / Ю. Чугаєнко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2013. – № 3 (141). – С. 59–70.

Інформація про автора

Котиш Олена Миколаївна – канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (61166, Україна, м. Харків, пр. Леніна, 9-А, e-mail: EKotysh@mail.ru).